

ВОЈВОДИНАШУМЕ
Петроварадин

Број: 2317/5-6

Датум: 25. 01. 2024. год.

СМЕРНИЦЕ ЗА ПРОЦЕНУ УТИЦАЈА ШУМАРСКИХ АКТИВНОСТИ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ЗА ПОТРЕБЕ ИЗВОЂАЧКИХ ПРОЈЕКТА ГАЗДОВАЊА ШУМАМА

1. Процена утицаја активности које се изводе у шуми на животну средину за потребе извођачких пројеката газдовања шумама

У складу са нивоом и интензитетом извођачког пројекта газдовања шумама и јединственошћу ресурса на које се утиче, потребно је урадити процену утицаја шумарских активности на животну средину .

Процена утицаја на животну средину је превентивна мера заштите животне средине која треба да буде заснована на изради и анализи алтернативних мера са циљем да се прикупе подаци и предвиде штетни утицаји одређених активности које се изводе у шуми на:

- живот и здравље људи,
- флору и фауну, односно биодиверзитет уопште (посебно утицаје на ретке, рањиве и угрожене заштићене биљне и животинске врсте / строго заштићене и заштићене биљне и животинске врсте, као и њихова станишта),
- земљиште,
- воду (водне ресурсе),
- ваздух и климу,
- пејзаж (очување и/или уређење предела) и рекреацију,
- материјална и културна добра и
- узајамно деловање ових чинилаца.

Исто тако, процена утицаја на животну средину треба да утврди и предложи мере којима се штетни утицаји могу спречити, ублажити или евентуално отклонити.

Анализа процене утицаја на животну средину треба да садржи:

1. опис локације на којој се планира извођење активности,
2. опис активности,
3. приказ разматраних алтернативних мера,
4. приказ стања животне средине на локацији и ближој околини (микро и макро локација),
5. опис могућих значајнијих утицаја активности на животну средину,
6. процену утицаја на животну средину у случају инцидента,
7. опис мера предвиђених у циљу спречавања, ублажавања и где је то могуће, отклањања сваког значајнијег штетног утицаја на животну средину.

Процена утицаја на животну средину мора бити спроведена пре почетка свих активности у шуми које значајније утичу на одређени локалитет (FSC привремени национални стандард за газдовање шумама Републике Србије FSC-STD-SRB-01-2023 Савета за управљање шумама / Forest Stewardship Council – принцип 6., критеријуми 6.1, 6.2, 6.3 и 6.4). Резултати процене биће саставни део извођачког пројекта газдовања шумама у делу прилога.

2. Предвиђени негативни ефекти и мере за њихово ублажавање

1. Повреде незапослених лица	Радилишта означити видним знацима упозорења (табле - ЗАБРАЊЕН ПРИСТУП НЕЗАПОСЛЕНИМА и/или ПАЖЊА! Радови у току).
2. Повреде запослених	Обезбедити средства заштите на раду и контролисати употребу истих.
3. Опасност од пожара	Поставити упозорења „ЗАБРАЊЕНО ЛОЖЕЊЕ ВАТРЕ“. Запослени треба да буду обучени из области противпожарне заштите. Дневне потребе горива и мазива држати на безбедном месту, ван домета ватре.
4. Заштита флоре	Радове планирати тако да се флора не уништава или оштећује у подношљивом обиму. На терену констатовати евентуално присуство ретких, рањивих и угрожених заштићених врста (строго заштићених и заштићених врста). Уколико су присутне потребно их је навести у извођачком пројекту и картирати. Потребно је пронаћи таква техничка решења која ће најмање угрозити поменуте врсте чије је присуство уочено (нпр. радове планирати ван вегетационог периода или периода цветања). Посебно је важно да запослени имају довољно знања како наведене врсте препознати и правилно третирати. У том циљу извршити обуку запослених. Код механичких мера заштите дубећих стабала и подраста, натапање јајних легала губара (<i>Lymantria dispar</i>) нафтом радити строго локално. Натапати искључиво јајна легла (нпр. користити прскалице), јер са тако мале површине нафта највећим делом испари и на тај начин не може да уђе у физиолошки процес стабала, а мали део мртве коре који остане завршава приликом прераде дрвета као енергент и као такав не остаје у шуми, односно не угрожава животну средину.
5. Заштита фауне	Потребно је да извођачи радова поштују миграционе путеве животиња, приступне путеве појилиштима и хранилиштима, као и сама појилишта и хранилишта. Све врсте ограђивања свести на најмању могућу меру уз отварање коридора. Обратити пажњу да ли постоје гнезда птица и радове прилагодити тако да се не оштете или униште.
6. Земљиште	Кроз планирање настојати да се избегну потенцијална оштећења земљишта (нпр. код планирања тракторских влака користити већ постојеће влаке где год је то могуће или одвођење воде постићи местимичном уградњом камених или дрвених процедница). Уколико се тракторске влаке неће користити дуже време треба предузети мере санације земљишта (нпр. возна површина се може затравити сетвом траве, како би се успорило кретање воде по влакама). У условима интензивних киша обуставити кретање трактора по влакама све док се не оcede. Нове путеве унапред планирати на топографским картама са учртаним водотоцима. Исте прилагодити конфигурацији терена, тако да долази до минималних измена природних услова. Где је могуће, путеве планирати на природним заравнима, благим падинама и гребенима, избегавајући уске долине, клизишта, косине и нестабилне терене. Избегавати изградњу путева уз еколошки осетљиве површине и влажна подручја. Смањити број укрштања са водотоцима, а где је то неизбежно, укрштања треба извести под што оштријим углом, не узрокујући угрожавање миграторних путева и станишта значајних за рибље популације. Обавезно планирати и поставити бетонско-цевасте пропусте са што већим пречником на свим местима где се секу природни екосистеми или на сваких 300-500 m дужине пута, ради обезбеђивања слободног кретања воде. Такође, водити рачуна о изградњи и одржавању пропуста, канала и ригола на одговарајућим локацијама ради смањења ерозије. Код механичких мера заштите дубећих стабала и подраста натапањем јајних легала губара (<i>Lymantria dispar</i>) нафтом, манипулацију нафте у шуми вршити веома пажљиво тако да не дође до нехотичног расипања нафте по шумском земљишту и на тај начин нежељених последица за биљни и животињски свет (нпр. користити цистерне са вакум пумпама). Ако је неопходно, претакање нафте у шуми из буради у канистре вршити строго изнад широких и плитких посуда, а уколико ипак дође до проливања нафте услед неког акцидента неопходно је санирати тај слој земљишта посипањем песка или пиљевине и/или његовим уклањањем из шумског екосистема.
7. Водни ресурси	Приликом планирања радова утврдити постојање изворишта, водотока, бара, језера, мочвара и др. Радове планирати тако да се избегну негативни утицаји на мочварна и остала влажна станишта, односно на надземне и подземне воде уопште. Посебну пажњу обратити на планирање изградње шумских комуникација. Избегавати изградњу таквих објеката у коритима водотока и непосредној близини извора, бара, мочвара итд. У случајевима када се за извозне тракторске влаке не може наћи друго техничко решење, изузев претходно наведених, радове планирати изван вегетационог периода, односно у време зиме и ниских температура. У случајевима када је нужно прелазити преко водотокова, треба покушати изградити вештачке прелазе (нпр. бетонске пропусте, мостове), а уколико то није могуће прелажење вршити на местима где ће настати најмања штета. У водотоцима се не смеју остављати остаци од дрвета или други материјали који могу стварати сметње нормалном току воде. Потребно је остављати заштитне (тампон) зоне у подручјима око извора, језера и сталних водотокова. Водити рачуна о свим овим стварима и приликом планирања и изградње осталих инфраструктурних објеката (објекти за рекреацију, комуникацијски стубови, водови електричне енергије, водовод, пратећа

	инфраструктура итд.). Код механичких мера заштите дубећих стабала и подраста натапањем јајних легала губара (<i>Lymantria dispar</i>) нафтом, манипулацију нафте у шуми не вршити близу и изнад водних тела, како не би дошло до нежељених последица за водни биљни и животињски свет, пре свега, ихтиофауну. Ако је неопходно, избегавати третман јајних легала губара на стаблима која се директно наслањају на водна тела чинећи на тај начин неки вид заштитне зоне.
8. Ваздух и клима	Интензитет емисија штетних гасова је у директној вези са интензитетом и системом сече, али и транспортним средствима која се користе, као и карактеристикама терена. Због емисије штетних материја у атмосферу, која су последица коришћења горива и мазива, могући негативни утицаји се испољавају на све елементе окружења. Висок ризик од загађења може бити и услед неадекватне путне мреже, техничке исправности возила и саобраћајних акцидената. Смањење утицаја се обезбеђује бољим газдовањем шумама како би производња дрвета била што већа, а самим тим и количина везаних гасова из атмосфере који изазивају ефекат „стаклене баште“ (пре свега CO ₂), повећањем површина под шумама и засадима шумског дрвећа пошумљавањем шумских земљишта и производњом горива на бази дрвета као замена за угља и нафту формирањем агрошумских производних система.
9. Пејзаж (очување и/или уређење предела) и рекреација	Настојати да не дође до нарушавања предела уколико планираним активностима није предвиђено његово побољшање (нпр. пошумљавање шумских земљишта, чишћење вештачки подигнутих засада, тј. нега шумских култура, превођење одређених шумских површина у више газдинске облике, разнородност и спратовност – ограничавање површина за сечу и пошумљавање током једне сезоне, очување постојећих и подизање нових заштитних (тампон) зона, реинтродукција аутохоних врста итд.). Пешачке и бициклистичке стазе које пролазе кроз шуму треба да буду евидентирани, картиране и обележене, како не би дошло до угрожавања истих приликом обављања радова у шуми (нпр. уклонити дрвне сортименте и гране са стаза).
10. Бука	Интензитет утицаја је у директној вези са интензитетом и системом сече, али и транспортним средствима која се користе, као и карактеристикама терена. Врло је важна и обученост радника. Могући утицаји се испољавају на све елементе окружења, али бука и њени ефекти директно утичу на здравље радника. Смањење утицаја се обезбеђује адекватним средствима заштите на раду и контролом употребе истих, исправним и модерним средствима за рад, као и технички исправним транспортним средствима.
11. Заштита права власника	Уколико је нужно коришћење парцела које нису у надлежности предузећа, обавезно постићи договор са власником, што подразумева и правичну надокнаду за привремено коришћење. Обавезно пре почетка било каквих радова утврдити тачну границу поседа.
12. Заштита права локалног становништва	Уколико се радови на терену врше близу насеља, проценити њихов друштвени утицај (социјалну компоненту), односно контактирати и вршити консултације са људима или групама људи на које активности газдовања шумама директно утичу. Избегавати радове на терену када се одржавају важне манифестације за локално становништво (нпр. сеоске свечаности, славе, верски скупови итд.).
13. Заштита културно-историјског наслеђа	Планирањем избећи било какву штету на објектима и локалитетима од материјалног и културно-историјског значаја.

3. Прилог извођачког пројекта

ПРИЛОГ

П.1. Процена утицаја на животну средину
П.1.1. Опис локације
П.1.2. Опис активности и приказ разматраних алтернативних мера
П.1.3. Приказ стања животне средине на локацији и ближој околини
П.1.4. Опис могућих значајних утицаја на животну средину
П.1.5. Процена утицаја на животну средину у случају настанка штетног утицаја и опис мера предвиђених у циљу спречавања, ублажавања и где је то могуће, отклањања сваког значајнијег штетног утицаја на животну средину
П.2. ПОСТОЈАЊЕ ПОЈЕДИНИХ РЕТКИХ, РАЊИВИХ И УГРОЖЕНИХ ВРСТА (СТРОГО ЗАШТИЂЕНИХ И ЗАШТИЂЕНИХ ВРСТА)
П.3. УБЛАЖАВАЊЕ ШТЕТА / ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ И МЕРЕ

ДИРЕКТОР ПРЕДУЗЕЋА

Роланд Кокаи, маст. ек.